

SZAKIRODALOM.

Czímjegyzéke, A budapesti kir. magyar tudományegyetemi könyvtár olvasótermének —. Budapest, 1906. Magyar királyi tudományegyetemi nyomda. 8-rét, XI, 350 l. Ára?

Az egyetemi könyvtár igazgatósága régóta érzett szükségletnek tett eleget, a midőn a gyűjtemény új épületének megnyitakor, 1875-ben kissé elszévesztve berendezett olvasóterme könyvanyagát részben kicserélte, részben pedig új művekkel bővítette s az ekként felfrissített olvasótermi könyvtár címjegyzékét nyomtatásban kibocsátotta.

Összehasonlítva az új jegyzéket a régivel, kétségkívül nagy a haladás, bár nem habozunk kijelenteni, hogy az olvasóterem könyvtára mai felfrissített alakjában sem áll teljesen azon a színvonalon, a melyet az egyes tudományágak eddig tényleg elértek, sőt még azon sem, a melyen azok a tudományegyetemi könyvtár sok tekintetben fogyatékos anyagában jelenleg képviselve vannak.

Sok oly mű maradt vissza az olvasóteremben, sőt került ujonnan bele, melyek már jó régen elavultak, míg a könyvtár törzsanyagában számos oly munka van elhelyezve, melynek az olvasóteremből nem szabadna hiányoznia. E körülmény magyarázata abban keresendő, hogy a könyvtár igazgatósága az anyag megválasztásának körültekintést igénylő munkáját kizárólag kebelbeli tisztviselőkre bízta, holott a dolog természetéből önkényt következik, az egyes tudományszakokat művelő szaktudósok, jelen esetben az egyetemi tanárok bevonásának szüksége, mert csakis e férfiak tekinthetők illetékeseknek annak megállapítására, hogy az egyes szakokra készülő főiskolai tanulóifjuság mit használ, vagy kell hogy használjon. Ily módon elkerülhetők lettek volna azok az egyenetlenségek, melyek a katalógusban képviselt oly tudományszakoknál észlelhetők, a melyekre nézve a könyvtári tisztviselők között nem volt kellő szakférfiú.

Általánosságban mozgó állításunkat legyen szabad egy oly tudományszak tüzetesebb megítélésével támogatnunk, melynek irodalmában ismertető legotthonosabbnak érzi magát. E tudo-

mányszak a francia nyelvészet és irodalom, mely a katalógus három helyén: a 107., 124—125., 197. s 208-ik s köv. lapokon elég bőven, de jó részt elavult munkákkal van képviselve.

Elavultak s ennélfogva csak a legnagyobb kritikával használhatók: *Aubertin* kétkötetes középkori irodalomtörténete, *Engelnek* a *Geschichte d. Weltliteratur* című sorozatban megjelent férczműve, *Schmidtnek* XVI. Lajos koránál kezdődő munkája, a francia Akadémia szótárának V. kiadása (ma már a 7-ik járja, melynek szókincse lényegesen eltér elődeitől); *Brachet*, sőt *Brunot* történeti francia nyelvtanai. Újabb kiadásokkal volnának helyettesítendőek *Nyrop* történeti nyelvtanának első kötete, a *Gröber*-féle *Grundriss* második része, stb.

Kiegészítendőek a *Meyer-Lübke*-féle *Grammatik der Romanischen Sprachen*, melyből az itt szereplő első két köteten kívül már a 3. és 4. kötet, sőt a tárgymutató is megjelent. Ugyancsak kiegészítendő volna a *Sammlung romanischer Elementar- und Handbücher*, *Brunetiére* études critiques-jei (a VI. és VII. kötettel) stb.

Az olvasóteremből nem volna szabad hiányoznia továbbá *Lansonnak* az egész s *G. Parisnak* a középkori francia irodalomról szóló kézikönyvének, a *Darmsteter-Hatzfeld*-féle nagy szótárnak, melynek bevezetése a *Darmsteter-Muret-Sudre*-féle itt szereplő történeti grammatikát nagyrészt elavulttá tette, továbbá a *Godefroy*-féle ó- és középfraancia szótárnak, (természetesen a rövidített egy kötetes kiadásnak) a mely nélkül az olvasótermi anyag közé szükségtelenül nagy számban felvett középkori szerzők olvasása alig jár eredménnyel.

Legkevésbé kielégítő a modern francia írók műveinek teljesen ötletszerű összeválogatása. A szorosabb értelemben vett klasszikusok például a legelavultabb, gyakran csonka kiadásokban porladoznak az olvasóterem polczain. *Boileau* 1809-ből, *P. Corneille* 1834-ből, *Molière* 1834-ből, *Montaigne* 1838-ből, *Montesquieu* 1846-ből, *Racine* 1835-ből, *Voltaire* 1838-ből, tehát valamennyi oly időből származik, a midőn a filológiai akribia valósággal bölcsőkorát élte, holott csaknem valamennyiökből azóta pompás kiadások készültek.

Még rosszabbul jártak a XIX. század nagy költői. Ezek közül *Augier*, *Dumas* fiús az első sorban regényíró *O. Feuillet*, összes színdarabjaikkal, *Balzac* (elavult), *Baudelaire*, *Chateaubriand* (elavult kiadás), *Leconte de Lisle*, *Musset*, *Mme de Staël* és *Sully-Prudhomme* összes műveikkel. Ellenben *V. Hugo*, *Lamartine*, *A. de Vigny*, *P. Verlaine* már csak töredékesen, *Anatole France*, *Th. Gautier*, *P. Loti* pedig csupán egy-egy épen nem jellemző művükkel vannak képviselve, míg *Daudet*, *Fabre*, *Flaubert*, *Fromentin*, a *Goncourt* testvérek, *Maupassant*, *George Sand* és *Zola*, szóval a XIX. század francia prózájának legki-

válóbb mesterei teljesen kiszorultak. Kiszorultak pedig akkor, a midőn *Dumas père*, *Florian*, *Lebrun* és *Scribe* teljes munkáikkal, vagy műveik több kötetes sorozataival foglalják el az egy-egy szak részére úgy is szűken kiszabott helyet.

Ime azok a kifogások, melyet a katalógusnak csupán egy kis szakjára tehetők s melyek még e szakon belül is könnyen megvolnának toldhatók.

Az itt föltárt hiányok annál sajnálatosabbak, mivel egyrészt azok, a fent említett eljárás útján, könnyen el lettek volna kerülhetők s mivel másrészt orvoslásukra, tekintve egy olvasótermi könyvtár újból történő berendezésének fáradságos és költséges voltát, a a közel jövőben aligha lehet remény.

Dr. Gulyás Pál.

Ferguson, John: *Bibliotheca Chemica: a catalogue of the alchemical, chemical and pharmaceutical books in the collection of the late James Young of Kelly and Durriss, Esq., L. L. D., F. R. S., F. R. S. E.* Glasgow, 1906. James Madehose and Sons. 4-rét. Két kötet. I. czimkép, XXI, 487 l; II. czimkép, 4, 598 l. Nem került könyvtárosi forgalomba.

Két gyönyörű tipografiai kiállítású, vaskos kötet fekszik előttünk, dr. James Young szinte párját ritkító kémiai könyvtáráról, melyet a közel negyedszázad előtt elhunyt tudós és gyűjtő a glasgowi egyetem Anderson's college-ében általa létesített technológiai vegytani tanszéknek hagyományozott. A nagyszerű hagyományhoz méltó könyvjegyzék készítője John Ferguson, a glasgowi egyetem vegytani katedrájának jelenlegi birtokosa, kettős czélt tűzött maga elé: egyrészt kielégíteni törekedett a könyvészzettel foglalkozó szakembereket, másrészt segédkezet kívánt nyújtani a vegytan történetével foglalkozó szaktudósoknak.

Nem habozunk kijelenteni, hogy a vegytanban világhírű szerző feladata mindkét részét fényesen oldotta meg, hála azon irányelveknek, melyeket munkája megírásánál nem csak maga elé tűzött, hanem lelkiismeretesen be is tartott.

Ez irányelveket maga Ferguson a következőkben foglalja össze.

Hogy a katalógust használni kívánó bibliografusokat minden tekintetben kielégítse, szerzőnk nem érte be a művek rövid címeknek felsorolásával, hanem teljes címüket nyújtotta, pontosan leírva az előtte fekvő példányt, minden esetleges sajátosságával egyetemben s gondosan felsorolva jegyzet alakjában a többi kiadásokat is.

Visszont a vegytani szaktudóst kívánta szolgálni Ferguson a könyvek benső tartalmára vonatkozó jegyzeteivel, melyek életrajzi s leíró részleteket tartalmaznak, nevezetesen kétes esetekben a mű megjelenési idejére, valódi szerzőjére stb. vonatkozó különböző véleményeket. Ez adatok összegyűjtésénél szerző természetesen